

מסורת הש"ס

הערל פרק שמיני יבמות

עא.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ז:
ב מ"י שם הלכה ח:
ג מ"י פ"ט מהלכות
דברים הלכה כב
טו"ש י"ד סימן ר"ח סעיף
מא:
יב ד מ"י שם טו"ש ע
סעיף מנ:
יג ה מ"י פ"א מהלכות
מילה הלכה ז סמג
עשין כח טו"ש י"ד סימן
רכח סעיף א וס' רסג
סעיף ד:
יד ו מ"י פ"ט מהלכות
תרומות הלכה ז:
קרבן פסח הלכה ט:
טו ז מ"י פ"א מהל'
תרומות הלכה ז:
טז ח מ"י פ"ט מהלכות
קרבן פסח הלכה ט:
יז ט י מ"י פ"א מהלכות
עשין כח טו"ש י"ד סימן
רסג סעי' ז:

מוסף רש"י

קונם שאני נהנה
לעצמי. מה שאני נהנה
מן הערלה אסור עלי
בקונם. וקונם הוא לשון
הקדש (ע"ז כו.). צריך
להטות ממונו דם ברית.
חיישין שמה ערלה כנושה
היא (שבת קלח.). דברה
תורה בלשון בני אדם.
הכי משמע בני אדם
(נדרים ג.). חלצתו חמה.
שקל ממונו החולי ואל
מנופו (שבת קלז.).

המרת דם פוסלת. דאם המיר דמו ונתנכרו מעשיו לאציו שנשמים
אמר רחמנא לא יאכל בו: ה"ג כל ערל לא יאכל בו למא לי. בו מאי
ממעט. ולא גרסינן תושב ושכיר כלל דהא אוקימנא כולי קרא לג"ש
ועקרינן ליה מפשטיה לגמרי: ממנו. אל תאכלו ממנו נא. כיון דאמרת
בו למעוטי ממנו נמי למעוטי משמע:
לדברנה כו'. לקמן בפירקין (דף עד.)
תלתא ממנו כתיבי בפסח כו': ורבי
עקיבא האי תושב ושכיר דפסח מאי
עבדי ליה. הא ליכא לאוקמי בעבד
עבדי כלל: **לאיסוי ערבי** ווגעונו
מהול. שלא יאכל בפסח: געונו. שם
אומה שמוהלין עמון: והני מולין
נינהו. בתמיה ולי' למעוטינהו הא
ערלים נינהו ומכל ערל) מימעטי:
בערלי ישראל. לענין נדר מולין נינהו
דלכן אחר לשון בני אדם וישראלים
לא קרי להו ערלים ועובדי כוכבים
לא קרי להו מולין: וקטן שנוגד
מהול. וקסבר ר"ע קטן שנוגד מהול
נריך להטות ממנו דם ברית: ור"א.
ללא ממעט להו אולי לטעמיה דאמר
בהחולין גר שמל ולא טבל גר מעליא
הוא וקטן מהול סבירא ליה א"ס
להטות ממנו דם ברית: קטן ערל.
מוך שמה: מהו לסונו שמן של
תרומה. דקיימנא לן (שבת דף פו.)
דסיכה כשמה דנפקא לן מותבא
כמים בקרבן וכשמן בעלמיותו:
מעבבא. מאכילת תרומה: אין לי.
לעבד בפסח אלא מילת זכריו שיש
לו צעט עשיה דגבי מילת זכריו
כתיב (שמות יב) ואז יקרב לעשותו
והיינו שמיטה וגבי עבדיו כתיב (שם) אז
יאכל בו דאפילו לא היה ליה עבד
צעט עשיה והיה לו צעט אכילה
מעבבו מן אכילת פסחו: מנין לישן
כו'. דגבי צנים נמי אס ראי לישול
צעט אכילה ולא היה לו צעט
עשיה מנין שמעבבו מאכילת פסחו:
פלומו נומר אז או. אז יקרב לעשותו
אז יאכל בו: אלא זכריו. דמצינן
להו צעט אכילה אלתא דלא הוו
צעט עשיה היכי דמי לאו דאיתילוד
ביני צני: אלא הכא כשהללנו חמה.
שהיה חולה ונתרפא ונתחללה ונשתלפה
ממנו חמה: וניסוב ליה כל צעט.
ואי צני וצני איתפח אמת מעבד ליה
מאכילה אחי לא מנא ומניה דנתיא
לקמן) יום הזכרת כיום הולדו דעד ז'
יומי לא מהלין ליה: דיהיבין ליה.
שכבר נתרפא זה שמונה ימים ומל
שמיני שו להיות ערב הפסח: ונימהליה
מנפרא. וכיון דמנפרא בר מהילא
הוא אשתכח דמעבד ליה מעשיה
ולמה לי קרא לרבווי צעט אכילה:
מעת

תורה אור השלם

1. ובי יגור אחר גר
ועשה פסח לז' החול לו
כל זכר ואז יקרב לעשותו
ודקה באורך הארץ וכל
ערל לא יאכל בו.
2. אל תאכלו מפניו נא
ובקשל מבשל בפנים כי
אם צלי אש ראשו על
פרציו ועל קרבו.
3. שמות יב ט
איש איש מוקד אהרן
ודוא צרוע או נב
בקרשים לא יאכל עד
אשר יטהר ודבנע בכל
טמא נפש או איש אשר
תצא מקומו שבת ורע:
4. ויקרא כב ד
וכל זר לא יאכל קדש
תושב בזה וזכר לא
יאכל קדש: ויקרא כב י
תושב וזכר לא
יאכל בו: שמות יב מה
6. וכל עבד איש מקנת
קסא ומלתא אתו אז
יאכל בו: שמות יב מד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דלי וס'
בתרומה היה ליה
לכונס:

בו המרת דת פוסלת בו. זו דכל ערל לא צעי למדרש הכי דאין
ערלות פוסלת צמעשר דלחומרא דרשינן ומוקמינן ליה לחייב
צמנה ומרור ומנו דצן נכר לא שייך למדרש הכי זו אינו אוכל אכל
אוכל הוא צמנה ומרור דלאשמועינן דלא אסור צמנה ומרור לא
איטריך דלמו מנה ומרור קדושה
אית צה וזי צעי למימר אכל חייב
צמנה ומרור פשיטא הוא דחייב
לעשות תשובה ולקיים כל המצוות וצו
דמושז ושכיר פי' בקונטרס דלא דריש
מידי משום דאוקימנא (לעיל דף ע.)
כולה קרא לגזירה שוה ועקרינן ליה
מפשטיה לגמרי ונראה שר"ל דליידי
דכתביה רחמנא צערל וצן נכר כתיביה
נמי צמושז ושכיר וכו"ג אמר לקמן
(דף עד.) איידי דכתיב והנותר כתיב
נמי ממנו ומיהו לא הוי מנש כי הכא
דתם הוי כמו פטרה שנאמרה ונשנית
בציל דצר שנתחדש צה ור"ת מפרש
דצו דמושז ושכיר לגופיה כדאמר
לקמן (שם) גבי תלתא ממנו חד
לגופיה ואית ספרים דגרסי הכא זו
דערל וצן נכר זו אין אוכל אכל
אוכל צמנה ומרור וצו דמושז ושכיר
זו המרת דת פוסלת וצן צכל הספרים
בסוף מי שהיה טמא (פסחים דף טו.)
(ושם) וכן משמע בפרק כל שעה (שם דף
כח:) ובערבי פסחים (שם דף קכ.)
דמתרומיהו זו דערל וצן נכר דרשינן
אכל אוכל צמנה ומרור ומיישז ר"י
הגירסות דשייך שפיר מצו דצן נכר
לידרש אכל אוכל צמנה ומרור
לאשמועינן דחייב לאכול צמנה ומרור
אס עשה תשובה אע"ג דפסח אין
אוכל שהיה מומר צעט עשיית פסח
וצו דמושז ושכיר נמי שייך למדרש מיניה
זו המרת דת פוסלת דמושז ושכיר
עובד כוכבים איירי כדפרישית לעיל:
ואין המרת דת פוסלת במעשר.
בסוף מי שהיה טמא (פסחים
דף טו.) גרסינן צכל הספרים ואין
המרת דת פוסלת בתרומה ושפיר
ממעטינן תרומיהו מחד זו דצו משמע
זו ולא דדברים אחרים ואיטריך
למעוטי תרומיהו תרומה דלא גילף
בגזירה שוה דמושז ושכיר ומעשר
בגזירה שוה דממנו ממנו:

דאי בתב רחמנא ערל בו. אע"ג
דאיטריך למכתב תרומיהו
משום זו דאיטריך למכתב בתרומיהו
(ה) דהיה לכונסם בקראי דלריכי:
שאני נהנה בו. לא גרס שאני דאם
כן לא הוי נדר דהיינו דצר שאין זו מנש
שאין אסור על עצמו כלום כמו שאני
ישן דלא אסור כלום אי לא אסר קונם
עני צנינה כדאמר בריש אלו מותרין
(נדרים טו.) אלא אומר ר"ת דגרס שאני
נהנה כלומר מה שאני נהנה יהא עלי
קונם ומיהו גרס שפיר שאני דאין
דרך התנא לדקדק בלשון כדאשכחן
בפ' בתרא דנדרים (דף פא:) קונם
שלא אתן תצן לפני בהמתך ובשבעות
בפ"ג (דף כ.) הרי עלי שלא לאכול
בשר ושלא לשמות יין דכהאי גוונא לא
חל המדרש: ויהי מולין נינהו והתנן
מעת

קונם שאני נהנה. אין להקשות היכי פריך ממדרים ללישנא דקרא דנדרים הלך אחר לשון צני
אם אסור שחמור כי כל הגויס ערלים וכל צית ישראל ערלי לצ ואין להקשות מוכל ערל לא יאכל בו דההוא לא איטריך אלא
לישראל ויש מקומות שהתנא לומר מדרים מלישנא דקרא כגון הכא וצריש פסחים (דף ג.) גבי הללויה כל כוכבי אור דקאמר הא
קמשמע לן דאור כוכבים אור הוא למאי נפקא מינה לנודר כדמתן הנודר מן האור אסור באורן של כוכבים והיינו דוקא היכא שאין
הלשון ידוע מייתי שפיר ראייה מלישנא דקרא אכל צמקוס שלשון צני אדם חלוק מלישנא דקרא צנדרים הלך אחר לשון צני אדם
כדאמר בפרק האומר משקלי (ערכין דף יט:) דלוריתא היד עד הפרק צנדרים הלך אחר לשון צני אדם:

ואיצטית